

Польський уряд депортував критика і створив загрозливий прецедент для ЄС

Автор: Максим Еріставі

17 серпня

Максим Еріставі – науковий співробітник-нерезидент ради НАТО і співзасновник «Громадського інтернешнл», незалежного новинного порталу в Києві, Україна.

Правий уряд Польщі [постійно шукає нові шляхи](#) для нападок на демократію і верховенство закону. Але тепер він створив воістину дивовижний прецедент. Варшава щойно скористалася своїми повноваженнями ЄС для депортації особи, що критикує уряд, заборонивши їй в'їзд в будь-яку країну європейської зони вільного руху. Наслідки вкрай зловісні – і не тільки для Польщі.

Людмила Козловська, молода українська правозахисниця, яка є палкою прихильницею демократичної Польщі. Оскільки вона емігрувала до Польщі десять років тому, то доклала чималих зусиль для просування моделі польської демократії в країнах, що розвиваються – через [Фундацію «Відкритий Діалог»](#), аналітичний центр у Варшаві. Вона працювала [пліч-о-пліч з польськими політиками](#) і посадовими особами щодо цього.

Цього тижня уряд Польщі [депортував Козловську](#). Влада не надала жодних пояснень, але ймовірна причина цілком зрозуміла. Козловська та її чоловік поляк, Бартош Крамек, критикували уряд за те, що вважали [спробами підірвати демократію в країні](#).

«Є гірка іронія в тому, що я опинилася в такій же ситуації, якої допомагала уникнути багатьом людям», – сказала мені Козловська. Повернувшись в Україну, вона залишилася повністю відрізаною від життя по той бік кордону, включно з сім'єю і чоловіком. Проте це не було повною несподіванкою. Козловська заявила, що пережила понад рік політичних переслідувань після того, як її чоловік [опублікував заяву в Facebook](#) з критикою регресу демократії в Польщі і закликом до мирної громадянської непокори. Публікація отримала масовий відгук.

Ймовірно, свою роль зіграло і те, що вона приєдналася до масових антиурядових протестів. «Я просто не могла залишитися осторонь – багато поляків захищали українську демократію під час Помаранчевої революції 2004 року і Майдану 2014 року. Я була зобов'язана повернути цей борг», – сказала вона. Після цього багато проурядових політиків і посадовців [публічно погрожували їй депортацією](#).

У понеділок Козловська вирушила до Брюсселя після короткої поїздки в Україну. На її подив, на кордоні її не пропустили. Польські посадовці включили її до списку [Шенгенської інформаційної системи](#) (ШІС), спільної бази даних ЄС, з позначкою «небажаної» іноземки на прикордонному контролі. [Козловська і Крамек](#) заявили, що, на їхню думку, Агентство внутрішньої безпеки вважає їх загрозою громадському порядку. Управління у справах іноземців, урядова організація Польщі, яке є відповідальною за іноземців, що проживають в країні, відмовилася коментувати цю ситуацію. Проте мені повідомили, що такі заборони можливі щодо питань, які пов'язані з «обороною, державною безпекою, безпекою, захистом громадського порядку або інтересів Республіки Польща». Польські

посадовці [вже підтвердили](#), що включення в список – це їхня ініціатива.

Оскільки на календарі 2018 рік, налаштованість уряду проти неї та її чоловіка передбачувано породила ганебну кампанію онлайн-переслідування. Опоненти нависли на неї ярлик агента Джорджа Сороса – образа з домішкою змови і антисемітським відтінком, яка [широко поширюється](#) режимом президента Росії, Володимиром Путіним, а сьогодні ще й [взята на озброєння](#) крайніми правими колами в усьому світі (Козловська повідомила мені, що зустрічалася з Соросом лише один раз). Водночас, інші [називають її](#) агентом Путіна, а це щонайменше абсурдно, з огляду на те, що Козловська є [послідовним та відкритим противником](#) анексії Москвою її колишньої батьківщини – Криму.

Однак, випадок з Козловською стосується не лише Польщі. Він потенційно впливає на кожного іноземця, який живе в ЄС. Якщо ви не догодите постійно зростаючій групі неліберальних урядів ЄС, вас можуть відразу ж депортувати. Свідчення Козловської припускають, що вся система правосуддя Європейського Союзу тепер скомпрометована.

Я говорив з двома юристами, що займаються питаннями міграції в ЄС, і обидва підтвердили, що справа Козловської не є винятком. Будь-якого іноземця можуть абсолютно так само депортувати з Європейського Союзу. Система оповіщення ШІС не призначена для боротьби з внутрішніми зловживаннями з боку країн-членів ЄС.

Інші країни ЄС очікували на це. Лише декілька тижнів тому Суд Європейського співтовариства опублікував [знакове рішення](#) щодо запитів ЄС на екстрадицію. Ірландський суд надіслав запит про можливе відхилення екстрадиції до Польщі – через побоювання щодо неупередженості польської системи правосуддя (побоювання, що [поділяє Європейська комісія](#)). Суд залишив рішення за вищевказаною державою, але погодився, що на подібні побоювання щодо незалежності судових органів слід зважати. Здається, що посадові особи ЄС [планують](#) жорсткі дії проти зростаючої кількості нападок польського уряду на верховенство закону.

Як людина, що живе в Європейському Союзі і в Україні, я пишу це із дедалі більшим занепокоєнням. Багато людей так само як я чи Людмила Козловська, були змушені шукати новий дім або жити в декількох країнах, аби захиститися від ризиків, пов'язаних з нашою роботою. Діяльність журналіста, громадського активіста або супротивника російських інтересів в Східній Європі може призвести до інвалідності або [смерті](#). Друкуючи останні рядки, я не міг не задуматись: які шанси, що ця стаття засмутить чиновника в неліберальному уряді Європейського Союзу, зробивши мене наступним, кому буде заборонено в'їзд в країну, що була моїм безпечним притулком?

Посилання: https://www.washingtonpost.com/news/democracy-post/wp/2018/08/17/the-polish-government-expels-a-critic-and-sets-an-ominous-precedent-for-the-european-union/?noredirect=on&utm_term=.628a9730c643